

TREĆI MIROVINSKI STUP KAO RJEŠENJE ZA BUDUĆE MIROVINE

Mušura, Kristina

Undergraduate thesis / Završni rad

2024

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Split / Sveučilište u Splitu**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:228:661597>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-02-27**

Repository / Repozitorij:

[Repository of University Department of Professional Studies](#)

SVEUČILIŠTE U SPLITU
SVEUČILIŠNI ODJEL ZA STRUČNE STUDIJE

Stručni prijediplomski studij Računovodstvo i financije

Kristina Mušura

ZAVRŠNI RAD

Treći mirovinski stup kao rješenje za buduće mirovine

Split, rujan 2024

SVEUČILIŠTE U SPLITU
SVEUČILIŠNI ODJEL ZA STRUČNE STUDIJE

Stručni prijediplomski studij Računovodstvo i financije

Predmet: Osiguranje i reosiguranje

ZAVRŠNI RAD

Kandidat: Kristina Mušura

Naslov rada: Treći mirovinski stup kao rješenje za buduće mirovine

Mentor: Dr. sc. Domagoja Buljan Barbača, prof.struc.stud. u trajnom izboru

Split, rujan 2024

SADRŽAJ

SAŽETAK.....	ii
SUMMARY	ii
1. UVOD.....	1
2. MIROVINSKI SUSTAV.....	2
3. TREĆI MIROVINSKI STUP.....	5
3.1. Prednosti i nedostaci	5
3.2. Prava korisnika fonda	6
3.3. Poticaji.....	7
3.3.1. Poticaji za građane	7
3.3.2. Poticaji za poslodavce	8
3.4. Razlika drugog i trećeg stupa	9
3.5. Isplate mirovine	10
3.5.1. Dobrovoljno mirovinsko društvo / dobrovoljni mirovinski fond.....	10
3.5.2. Mirovinsko osiguravajuće društvo – MOD	10
4. DOBROVOLJNI MIROVINSKI FONDOVI	12
5. STATISTIKA ŠTEDIŠA U DOBROVOLJNOM MIROVINSKOM FONDU.....	23
5.1. Podaci posljednjeg popisa stanovništva 2021. godine	25
5.2. Statistika štediša u 2024. godini.....	25
5.3. Povećanje atraktivnosti	26
6. ZAKLJUČAK.....	27
POPIS LITERATURE	28
POPIS SLIKA	29
POPIS GRAFOVA.....	29

SAŽETAK

Treći mirovinski stup kao rješenje za buduće mirovine

Ovaj rad bavi se problemima osiguravanja dostatnih sredstava za život u umirovljeničkoj dobi. Veliki je izazov osigurati dostatne mirovine za rastući broj starijeg stanovništva. Objasnjeno je kakve mogućnosti i opcije pruža štednja u dobrovoljnom mirovinskom fondu. Nadalje, potrebno je definirati koje su to financijske institucije koje pružaju ovakvu vrstu usluge, koja je razlika unutar dvije vrste dobrovoljnih fondova i kakve mogućnosti pružaju. Definiran je način isplata samih mirovina te koja društva ih provode. Temeljem podataka dostupnih kod Hrvatske agencije za nadzor financijskih usluga potrebno je analizirati broj i članstvo u dobrovoljnim mirovinskim fondovima uz detaljnu analizu. Također, potrebno je identificirati i objasniti važnost i utjecaj ovog stupa na cjelokupno gospodarstvo Republike Hrvatske te objasniti poticaje koje pružaju i održivost budućih mirovina unutar istog.

Ključne riječi: mirovinsko osiguranje, mirovina, dobrovoljni mirovinski fondovi, Republika Hrvatska

SUMMARY

The third pension pillar as a solution for future pensions

This paper addresses the issues of ensuring sufficient resources for living in retirement. It is a significant challenge to provide adequate pensions for the growing number of elderly individuals. The paper explains the options and possibilities offered by saving in a voluntary pension fund. Furthermore, it is necessary to define which financial institutions offer this type of service, the differences between the two types of voluntary funds, and the options they provide. The methods of pension disbursement and the companies that implement them are also defined. Based on data available from the Croatian Financial Services Supervisory Agency, it is necessary to analyze the number and membership in voluntary pension funds along with a detailed analysis. Additionally, it is important to identify and explain the significance and impact of this pillar on the overall economy of the Republic of Croatia, as well as to explain the expected returns and sustainability of future pensions within it.

Key words: pension insurance, pension, voluntary pension funds, Republic of Croatia

1. UVOD

Ovaj rad obuhvaća detaljnu analizu trećeg mirovinskog stupa u Republici Hrvatskoj. Svaki građanin trebao bi biti upoznat sa mirovinskim sustavom, njegovim načinom djelovanja te pravilima koja ga određuju. Svrha ovog istraživanja je na koje načine se može pridonijeti boljim mirovinama u budućnosti u skladu propisanim zakonima Republike Hrvatske.

U prvom dijelu rada bit će objašnjen mirovinski sustav, njegova struktura kao i najvažnije promjene koje su dovele do osnivanja trećeg stupa mirovinskog osiguranja koji će biti glavna tematika samog rada.

Nadalje, u drugom dijelu definirat će se što je to treći mirovinski stup, koje su njegove prednosti i nedostaci, kakva su prava za njegove korisnike i koja pravila postoje da bi se postalo članom ovoga stupa. Također, navedeni su i pojašnjeni načini na koje Republika Hrvatska daje poticaje na ovakvu vrstu štednje, do kojeg iznosa se isplaćuju, koje vrste poticaja postoje i kakve pogodnosti pružaju. Pojašnjene su i razlike unutar mirovinskog sustava, odnosno kakve razlike postoje između drugog i trećeg mirovinskog stupa.

U trećem dijelu rada navedeni su i objašnjeni mirovinski fondovi u Republici Hrvatskoj, njihovo poslovanje, grafički prikazi te njihove specifičnosti.

Četvrti dio obuhvaćen je statistikom članova koji štede u trećem mirovinskom stupu, od samog osnivanja do danas. Objasnit će se kakve su se promjene događale tijekom godina te kako su i koliko utjecale velike krize 21. stoljeća na sami broj članova. Osim broja članova analizirati će se podjela po dobnoj i spolnoj strukturi članova što će definirati koja skupina najviše štedi u ovom mirovinskom stupu. Također će se analizirati načini kako povećati atraktivnost ove vrste štednje većem broju građana. Konačno, raspravljat će se o tome zbog čega je ovaj način štednje bitan za svakog građanina.

2. MIROVINSKI SUSTAV

Sustav mirovinskog osiguranja u Republici Hrvatskoj zasnovan je na tri stupa osiguranja: prva dva stupa koja su obvezna, a doprinose za njih izdvajaju se iz bruto plaća zaposlenih dok je treći mirovinski stup dobrovoljna individualna mirovinska štednja uz državne poticaje. Zakonom o mirovinskom osiguranju, krajem 90-ih godina prošloga stoljeća, Hrvatska je započela provođenje reforme mirovinskog osiguranja kojom je provedena u dvije faze.¹ U prvoj fazi povećana je starosna dob za odlazak u mirovinu, što je rezultiralo smanjenjem broja novih umirovljenika te manji financijski pritisak na mirovinski fond. Također produljeno je razdoblje obračuna mirovine, pooštreni su kriteriji za dobivanje invalidske imovine kao i uvjeti za prijevremenu starosnu mirovinu, izmijenjena je mirovinska formula (NN, 102/1998) te uvedeno trodijelno mirovinsko osiguranje. Ovakav trostupni mirovinski sustav nastao je kao posljedica druge faze mirovinske reforme provedene 2002. godine prije kojeg je sustav državnih mirovina počivao na međugeneracijskoj solidarnosti, odnosno danas nazivanom prvom stupu, a njime su se financirale mirovine isključivo iz doprinosa zaposlenih. Osobe koje su 2002. godine, za vrijeme uvođenja drugog mirovinskog stupa imale više od 50 godina ili osobe koje su imale manje od 50, a više od 40 godina života, a nisu se pritom uključile u drugi stup, stopa doprinosa za mirovinsko osiguranje iz njihove plaće obračunava se u iznosu od 20%. Za osobe osigurane u prvom i drugom stupu uplaćuju se 15% doprinosa za prvi stup te 5% doprinosa za drugi mirovinski stup. U mirovinskom sustavu prvi stup međugeneracijske solidarnosti je i dalje stožerni, ali je njegovo djelovanje ojačano drugim stupom obvezne osobne mirovinske štednje i trećim stupom dobrovoljne štednje za mirovinu. Međutim, doprinos od 5% plaće drugog stupa sporo stvara novu mirovinsku štednju koja bi bila dostatna za isplatu mirovina u budućnosti za prvu generaciju osiguranika nakon početka same reforme. Zbog fiskalne situacije u trenutku početka mirovinske reforme bilo je teško postići veću stopu izdvajanja za drugi stup. Prvi stup međugeneracijske solidarnosti ostao bi bez još većeg dijela financiranja, pritom se stvarao fiskalni deficit između 4 i 5% BDP-a, što znači da prihodi od mirovinskih doprinosa financiraju samo malo više od polovice ukupnih rashoda za mirovine². Početna generacija prima mirovine jednake početnom iznosu doprinosa, prihvaćanje općeg sustava solidarnosti umjesto kapitaliziranog sustava uzrokuje gubitak neto sadašnje vrijednosti ako je razlika u povratu po novčanoj jedinici neostvarenih investicija veća od

¹ Puljiz V. (2007.) Hrvatski mirovinski sustav: korijeni, evolucija i perspektive, Revija za socijalnu politiku, Vol. 14 No. 2, str. 181.

² Šonje V. (2022.) Mirovine za 21. stoljeće, Zagreb, Arhivaanalitika

diskontne stope prilagođene rastu³. Pritom dolazi do međugeneracijske preraspodjele, odnosno starije generacije koje su umirovljene prvih 30-ak godina od uvođenja sveobuhvatnog mirovinskog sustava, ostvaruju pozitivan transfer jer su plaćale niže doprinose, a primaju mirovine što se financiraju po mnogo većim stopama doprinosa koje terete sada zaposlene. S druge strane sadašnje (i buduće) generacije snose teret plaćanja viših doprinosa uz nižu mirovinu naspram prijašnjih generacija. Takva međugeneracijska preraspodjela nastavit će se i ubuduće kako se omjer radnika prema umirovljenicima bude smanjivao, održivost mirovinskog sustava postajat će sve veći izazov.

Problem koji je već uveliko obilježio 21. stoljeće jest starenje stanovništva i intenzivno iseljavanje mlađeg stanovništva. Prema posljednjem popisu stanovništva 2021. godine broj stanovnika smanjen je za oko 400.000 stanovnika ukazujući na nikad nepovoljniji dobni sastav, odnosno proces intenzivnog demografskog starenja⁴. Rezultati popisa ukazuju da je mladih u starosti 0-19 godina bilo je 19,10%, zrelog stanovništva u dobi 20-59 godina 50,90%, dok je stanovništvo staroga 60 i više godina bilo 29,90%.

Životni vijek u Hrvatskoj je u blagom porastu dok je broj mladih kao i novorođene djece sve manji⁵ pa se između ostalog postavlja pitanje kako će sve malobrojniji zaposlenici financirati mirovine za građane treće dobi? Što je omjer broja zaposlenih i broja umirovljenika nepovoljniji, iz prvog stupa međugeneracijske solidarnosti isplaćivat će se niže mirovine. Mirovinski sustav Hrvatske temelji se na međugeneracijskoj solidarnosti, odnosno PAYG⁶ (pay as you go – plati kako stigne) sustavu, ali u zbog porasta izdataka za mirovine nailazi na velike izazove te sama njegova održivost postaje upitna. U ovakvom slučaju mogućnosti za zadržavanje ili rast mirovina postoje, no ne predstavljaju idealno rješenje. Država bi se primjerice morala zadužiti, što samim tim znači porast javnog duga, s druge pak strane mogla bi povećati stope doprinosa za mirovinsko osiguranje, čime bi se uvelike opteretile plaće zaposlenika ili kao treću opciju napraviti preraspodjelu izdataka u državnom proračunu u korist isplatama mirovina. U nedostatku drugih rješenja, uvedeni su poticaji za treći stup. Cilj

³ Bejaković P. (2019.) Uzroci poteškoća u mirovinskom sustavu i razlozi zašto treba očuvati kapitalizirano mirovinsko osiguranje u Hrvatskoj, str. 41.

⁴ Balija M. (2023.) Suvremeni demografski procesi kao uvjetnica (ne)održivosti mirovinskoga sustava Republike Hrvatske, Kroatologija, Vol. 14, No. 1, Fakultet hrvatskih studija Sveučilišta u Zagrebu str. 109.

⁵ Prema podacima preuzetih sa: <https://podaci.dzs.hr/2023/en/58064>

⁶ Puljiz V. (2007.) Hrvatski mirovinski sustav: korijeni, evolucija i perspektive, Revija za socijalnu politiku, Vol. 14 No. 2, Pravni fakultet Sveučilišta u Zagrebu, str. 164.

je dobrovoljnu mirovinsku štednju proširiti među građanima jer se ona javlja kao idealna dopuna uz mirovine prvog i drugog stupa.

3. TREĆI MIROVINSKI STUP

Treći mirovinski stup je individualna kapitalizirana štednja osobnih uplata u dobrovoljni mirovinski fond. Namijenjen je svim građanima koji uplatama u fond ostvaruju prava na državna poticajna sredstva i prinos ostvaren ulaganjima tih istih sredstava. Svaki osiguranik ima pravo odabrati dobrovoljni mirovinski fond prema vlastitim preferencijama i sklonostima prema riziku. Nema ograničenja prilikom učlanjenja kako zdravstvenih tako ni dobrih, član može postati svaki građanin s prebivalištem u Republici Hrvatskoj. Pravo na mirovinu ovog stupa nije povezano s radnim statusom i može se početi koristiti s navršениh 55 godina života, te iznimno s 50 godina za osobe koje su postale član dobrovoljnog mirovinskog fonda prije 01.01.2019. Dobrovoljnim mirovinskim fondovima upravljaju četiri mirovinska društva u privatnom vlasništvu; 8 otvorenih i 21 zatvorenih mirovinskih fondova. Razlika između ova dva tipa fonda je da otvoreni dobrovoljni mirovinski fondovi nude mogućnost štednje svim građanima RH, dok je članstvo zatvorenih fondova ograničeno na zaposlenike to jest članove pokrovitelja fonda. Isplatu mirovine iz ovog stupa obavljaju mirovinska osiguravajuća društva, mirovinska društva i Društva za životno osiguranje. Treći stup mirovinskog osiguranja reguliran je Zakonom o dobrovoljnim mirovinskim Fondovima i Zakonom o mirovinskim osiguravajućim društvima, dok sami nadzor nad provedbom drugog i trećeg stupa vrši Hrvatska agencija za nadzor financijskih usluga.

3.1. Prednosti i nedostaci

Najbitnija prednost ulaganja u dobrovoljni mirovinski stup jesu državni poticaji za osiguranike fonda. Osim za njih ova vrsta štednje nosi i određene benefite za poslodavce. Detaljnije o vrstama pogodnosti kako za građane tako i za poslodavce bit će detaljnije pojašnjeno u sljedećim poglavljima.

S druge strane štediša, odnosno investitor u dobrovoljni mirovinski fond nema slobodu upravljanja svojom imovinom. Za razliku od drugih vrsta ulaganja, štediša nema izbor glede konkretnih obveznica i dionica u koje fond ulaže. Nadalje pristup sredstvima koja su uplaćena nije moguć prije navršene pedesete godine života, pri čemu se može povući samo određeni dio sredstava, što znači da se ne može cijeli iznos povući odjednom. Ovaj oblik štednje nije povoljan za pojedince koji će ušteđenim sredstvima trebati raspolagati u nešto bližoj budućnosti. Također ovaj fond opterećen je brojnim naknadama, iako je nakon izmjene koja je nastupila 2019. godine ukinuta ulazna naknada koje su iznosile okvirno 160 eura, još uvijek

postoje druge vrste naknada. Vrste, oblici i iznosi naknada objasnit će se u poglavlju mirovinski fondovi.

3.2. Prava korisnika fonda

Uštedena sredstva na osobnom računu vlasnika fonda su njegova osobna imovina te ona ne mogu postati predmet ovrhe ili osiguranja protiv člana fonda, depozitara i/ili mirovinskoga društva, kao ni dio stečajne i/ili likvidacijske mase člana fonda, depozitara i mirovinskoga društva. Sredstva na osobnom računu člana fonda ne mogu se opteretiti, dati u zalog, ni prenijeti u korist ikoga drugog. Ako član fonda premine, mirovinsko društvo zatvara osobni račun i isplaćuje sredstva na osobni račun nasljedniku preminulog člana. Sredstva na računu preminuloga, zajedno s pripadajućim državnim poticajima, nasljedna su u skladu sa zakonom koji uređuje prava nasljeđivanja.⁷

Kao što je već navedeno ograničena za dobrovoljni mirovinski stup nema, da bi se potencijalni korisnik učlanio za to mu je potrebno:

1. osobna iskaznica,
2. OIB te
3. IBAN računa s kojeg će se vršiti prva uplata.

Članstvo počinje sklapanjem ugovora o članstvu s mirovinskim društvom te upisom u registar članova fonda i prvom uplatom fond. Za maloljetne osobe ili osobe lišene poslovne sposobnosti Ugovor potpisuje zakonski zastupnik ili skrbnik. U fond može se učlaniti i online, što omogućava brži i lakši pristup štednji, pritom ne plaćaju se ulazne niti izlazne naknade prilikom isplate mirovine. Prijenosom sredstava iz jednog u drugi mirovinski fond izlazna naknada iznosi najviše do 1,75%, dok naknada za upravljanje može iznositi najviše do 3%, a obračunava se na osnovi vrijednosti ukupne imovine fonda. Ukoliko se član predomisli te želi raskid Ugovora o članstvu, to može učiniti bez navođenja posebnih razloga u roku od 15 dana od dana prve uplate u fond pisanom izjavom upućenom mirovinskom društvu.

⁷Raiffeisen – Dobrovoljna mirovinska štednja: <https://www.rm.f.hr/dobrovoljna-mirovinska-stednja-364/364>

3.3. Poticaji

Dvije su vrste poticaja za dobrovoljnu mirovinsku štednju: poticaji za građane koji štede u dobrovoljnim mirovinskim fondovima i poticaji za poslodavca ili udruge koji uplaćuju sredstva u dobrovoljni mirovinski fond za svoje zaposlenike odnosno članove.

3.3.1. Poticaji za građane

Državna poticajna sredstva iznose 15% od ukupnog doprinosa uplaćenog za prethodnu godinu. Najviši iznos do kojeg se mogu ostvariti 15 postotni prinosi je 663,61 eura, po članu fonda tijekom kalendarske godine. Dakle maksimalni iznos državnih poticaja koji član može ostvariti u jednoj godini iznosi 99,54 eura. Član može sam određivati trajanje, visinu i dinamiku uplata u fond. Trajanje članstva nije vremenski ograničeno, štednja se može nastaviti i nakon umirovljenja, a uplate nisu obvezne jer one ovise o trenutnim mogućnostima uplatitelja. Ukoliko član prestane uplaćivati ili nije redovit sa uplatama njegovo članstvo u fondu se ne prekida, postojeća sredstva na računu će i dalje ostvarivati prinose. Na dobrovoljnu štednju ne plaća se porez u fazi štednje niti prilikom isplate. Osoba može istodobno biti član više fondova, no uplate od poticaja izvršavaju se samo u jednom mirovinskom fondu. U slučaju istodobnog članstva i ostvarivanja prava na državna poticajna sredstva u više dobrovoljnih mirovinskih fondova, član fonda je obvezan svake godine, do 1. veljače, obavijestiti mirovinsko društvo u korist kojeg osobnog računa želi da mu se upišu državna poticajna sredstva. Ako u navedenom slučaju član ne izvrši odabir fonda, tada će mu se državna poticajna sredstva pripisati na onaj osobni račun u fondu - po kojemu, temeljem uplaćenog doprinosa prethodne godine, ostvaruje veći iznos državnih poticajnih sredstava, odnosno na osobni račun u fondu na kojem je uplaćen veći iznos godišnjeg mirovinskog doprinosa. Ukoliko je član uplatio prethodne godine u više fondova - isti iznos doprinosa, a pritom nije obavijestio mirovinsko društvo o izboru računa u fondu na koji želi da mu se upišu poticaji, državna poticajna sredstva odobrit će mu se na osobni račun u fondu u kojem ima najviši iznos sredstava na osobnom računu prema stanju na dan 31. prosinca prethodne godine.

3.3.2. Poticaji za poslodavce

Porezni poticaj koriste poslodavci, koji su pokrovitelji zatvorenih dobrovoljnih mirovinskih fondova, kao i poslodavci koji žele uplatiti sredstva za mirovinsku štednju radniku koji je sam odabrao otvoreni dobrovoljni mirovinski fond. U oba slučaja poslodavci koji uplaćuju mirovinsku štednju za svoje zaposlenike mogu koristiti poreznu olakšicu do 804 eura godišnje po zaposleniku koja za poslodavca predstavlja porezno priznati trošak. To znači manju osnovicu za obračun poreza na dobit. Ovu poreznu olakšicu mogu koristiti također obrti i samozaposleni. Ranije porezni poticaji nisu bili toliko atraktivni za poslodavce. Nakon početka isplate trebalo je platiti porez na dohodak na dio imovine koji je financiran iz uplata poslodavca. Nakon 2019. godine poreznim izmjenama ukinut je različit tretman mirovina ovisno o izvoru uplata.

Poslodavci za svoje radnike, odnosno sindikati za svoje članove mogu vršiti neoporezive uplate do 796,44 eura godišnje odnosno 66,37 eura mjesečno. Kada bi se uplaćivali veći iznosi od navedenih, razlika između uplaćenog iznosa i neoporezivog iznosa predstavljao bi neto plaću radnika za koju je potrebno obračunati obavezne doprinose i porez koji bi kumulativno davali bruto iznos.

Članstvo u zatvorenom fondu moguć je pod pokroviteljstvom:

- poslodavca,
- sindikata ili
- udruge samostalne djelatnosti.

Pristup se ne smije ograničiti na određene osobe. Dobrovoljno mirovinsko osiguranje treba biti ponuđeno svim radnicima ili posebnoj stručnoj kategoriji radnika primjerice: direktorima, voditeljima, članovima uprave, radnicima u određenom dijelu sektora i slično.⁸

⁸Zakon o dobrovoljnim mirovinskim fondovima, Narodne novine br. 19/14 – 115/18 čl. 122
<https://www.zakon.hr/z/709/Zakon-o-dobrovoljnim-mirovinskim-fondovima>.

3.4. Razlika drugog i trećeg stupa

Osim u obveznosti drugog, odnosno dobrovoljnosti trećeg, najvažnija razlika između ova dva stupa je što se sredstvima ušteđenim u trećem stupu može raspolagati slobodnije. U trenutku odlaska u mirovinu, iz drugog stupa sredstva se mogu povući u visini od 15% ukoliko su za to zadovoljeni zakonom propisani uvjeti. Isplata sredstava se može zatražiti samo ukoliko je mirovina iz prvog stupa 15% veća od najniže mirovine koja je propisana Zakonom o mirovinskom osiguranju.

S druge strane pak sredstva ušteđena u trećem mirovinskom stupu mogu se isplatiti kada korisnik fonda navrší 55 godina života, bez obzira na to je li korisnik se umirovio ili ne. Isplata se može zatražiti i ranije, sa navršениh 50 godina, samo ukoliko je sklopio ugovor prije zakonskih izmjena 2019. godine. Ukoliko su zadovoljeni gore navedeni uvjeti korisnik na zahtjev može zatražiti isplatu do 30% ušteđenih sredstava na tekući račun. Za članove koji su ugovor sklopili prije 1. siječnja 2019. godine, a na čijem je osobnom računu nakon ostvarivanja prava na mirovinu vrijednost ušteđenih sredstava niža od 1.327,23 eura, imaju pravo na jednokratnu isplatu ukupno ostvarenih sredstava na njihov pisani zahtjev.⁹

⁹ Raiffeisen – Dobrovoljna mirovinska štednja: <https://www.rmf.hr/isplata-mirovine-iz-dobrovoljnih-mirovinskih-fondova/375>

3.5. Isplate mirovine

Član fonda odabire način isplate ušteđenih sredstava, a ona mogu biti¹⁰:

1. privremena,
2. doživotna ili
3. jednokratna.

Provođenje isplate mogu vršiti:

1. mirovinsko društvo,
2. mirovinsko osiguravajuće društvo ili
3. društvo za životno osiguranje koje ima dozvolu ili odobrenje za rad Agencije

3.5.1. Dobrovoljno mirovinsko društvo / dobrovoljni mirovinski fond

Putem mirovinskih fondova isplata može biti samo privremena u trajanju 5 do 15 godina, kroz mjesečne, kvartalne, polugodišnje ili godišnje isplate. Sredstva se isplaćuju u ekvivalentu unaprijed određenog broja udjela prema cijeni udjela na dan isplate mirovine, što rezultira promjenjivim mjesečnim iznosom mirovine. Privremena isplata mirovine putem fonda ne podliježe plaćanju izlazne naknade, a član fonda ostaje član do zadnje rate isplate. Kao što je već ranije spomenuto jednokratna isplata prilikom umirovljenja može biti najviše do 30% ušteđenih sredstava. Ako članu nakon jednokratne isplate preostane iznos od 13.272,28 eura, taj se iznos može periodično isplaćivati na najkraći rok od 5 godina. Nadalje član sam odabire rok i dinamiku isplate, a preostali iznos isplaćivat će se putem mirovinskog osiguravajućeg društva ili društva za životno osiguranje. Ograničenje prijenosa u mirovinsko osiguravajuće društvo je do 3.981,69 eura. Ukoliko na osobnom računu člana fonda vrijednost imovine iznosi do 17.253,97 eura, član može odabrati da mu se cjelokupni iznos isplaćuje putem Dobrovoljnog mirovinskog društva. Ovakav način isplate mirovine naziva se kombinirana isplata mirovine.

3.5.2. Mirovinsko osiguravajuće društvo – MOD

Putem mirovinskog osiguravajućeg društva isplaćuju se iznosi minimalno od 3.981,69 eura. Ukoliko se član mirovinskog fonda odlučio na isplatu putem MOD-a, sredstva s osobnog

¹⁰ Raiffeisen – Dobrovoljna mirovinska štednja: <https://www.rmfm.hr/isplata-mirovine-iz-dobrovoljnih-mirovinskih-fondova/375>

računa člana fonda prenose se odabranom isplatitelju. Isplata mirovine putem ovog društva može biti privremena ili doživotna i u mjesečnim obrocima. U tom slučaju, isplaćuje se uvijek isti iznos mirovine koji uključuje garantiranu kamatu i naknade, a nasljeđivanje mirovine ovisi o odabranom mirovinskom programu. Isplata se vrši prema cjeniku odabranog mirovinskog osiguravajućeg društva. Mirovinska osiguravajuća društva koja posluju u RH su:

- Hrvatsko mirovinsko osiguravajuće društvo – HRMOD i
- Raiffeisen mirovinsko osiguravajuće društvo – RMOD.

3.5.3. Društvo za životno osiguranje – DŽO

Predviđena je mogućnost sklapanja ugovora o mirovinskoj renti za isplatu mirovine putem društva za životno osiguranje. Članovima koji se odluče za ovu vrstu isplate, uštedena sredstva će se prenijeti u odabrano društvo. Trenutačno nijedno društvo za životno osiguranje ne isplaćuje mirovinske rente u Republici Hrvatskoj.

3.5.4. Isplata mirovine u slučaju gubitka radne sposobnosti

U slučaju potpunog gubitka radne sposobnosti člana, odnosno nesposobnosti člana za rad, član može zatražiti prijevremenu jednokratnu isplatu sredstava ili prijevremenu periodičnu isplatu sredstava. Ona se odobrava na temelju rješenja kojim je utvrđen potpuni gubitak, odnosno opća nesposobnost za rad, a samo rješenje izdaje Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje.

4. DOBROVOLJNI MIROVINSKI FONDOVI

U trećem mirovinskom stupu postoje dvije vrste mirovinskih fondova – otvoreni i zatvoreni, a kojima upravljaju četiri mirovinska društva¹¹:

1. AZ DMF,
2. CROATIA osiguranje DMF,
3. Erste Plavi DMF te
4. Raiffeisen DMF

Mirovinski fond u potpunosti je odvojen od poslovanja mirovinskog društva. To je zasebna imovina koja se osniva radi prikupljanja novčanih sredstava uplaćivanjem doprinosa članova mirovinskog fonda i ulaganja tih sredstava u svrhu povećanja vrijednosti imovine mirovinskog fonda radi osiguranja isplate mirovinskih davanja članovima mirovinskog fonda. Mirovinski je fond u vlasništvu svojih članova.

U Hrvatskoj postoji 8 otvorenih mirovinskih fondova:

1. Raiffeisen dobrovoljni mirovinski fond
Započeo je s radom 02.08.2002. godine. Ulazna naknada se ne naplaćuje. Izlazna naknada kod prelaska u drugi fond istog društva nije naplativa, ali kod prelaska u drugi fond drugog društva izlazna naknada iznosi 1,75%. Godišnja naknada za upravljanje fondom iznosi 1,80%, dok godišnja naknada depozitaru iznosi 0,021%. Imovina fonda iznosi 327,737 milijuna eura te je drugi vodeći fond po broju članova od 104.642 člana¹².
2. AZ Profit
Započeo je s radom 29.09.2003. godine. Ulazna i izlazna naknada iste su kao i kod Raiffeisen DMO. Naknada za upravljanje iznosi 2% godišnje, a godišnja naknada depozitaru 0,03%. Imovina fonda iznosi 366,439 milijuna eura, a broj članova samog fonda iznosi oko 114.304 člana što ga čini vodećim po broju članstva¹³.
3. Croatia osiguranje DMF
S radom je započeo 28.10.2003. godine a imovina fonda iznosi 75,205 milijuna eura. Izlazna naknada mijenjanjem društva fonda iznosi 1,75%, godišnja naknada za

¹¹Raiffeisen – Dobrovoljna mirovinska štednja <https://mss.gov.hr/kapitalizirana-stednja-ii-i-iii-stup/dobrovoljna-mirovinska-stednja-iii-stup/153>

¹²HR Portfolio portal: https://hrportfolio.hr/mirovinski_fond/raiffeisen-dmf-11

¹³ HR Portfolio portal: https://hrportfolio.hr/mirovinski_fond/az-profit-12

upravljanje kreće se do 2%, dok su iznosi ostalih naknade iste kao i u prethodnom fondu. Unutar ovoga fonda broj članova prelazi 37.800.¹⁴

4. AZ Benefit

Za razliku od AZ Profit-a započeo je s radom nešto kasnije te godine, 02.12.2003. Iznosi naknada su gotovo sve iste osim godišnje naknade za upravljanje koja je nešto niža i iznosi 1,5%. Imovina fonda iznosi 146,250 milijuna eura. Ovaj fond broji oko 58.100 članova.¹⁵

5. Erste Plavi Expert

Imovina fonda iznosi 78,562 milijuna eura, dok broj članova iznosi 34.874. S radom je započeo 16.03.2005. Godišnja naknada za upravljanje iznosi 1,80%, naknada depozitaru 0,017%, dok izlazna naknada kod prelaska u dugi fond iznosi 1,75%¹⁶

6. Erste Plavi Protect

S radom je također započeo 16.03.2005., a imovina ovog fonda iznosi 69,180 milijuna eura. Izlazna naknada jednaka i godišnja naknada depozitaru je kao i kod fonda Erste Plavi Expert, dok je godišnja naknada za upravljanje nešto niža i ona iznosi 1,15%. Ovaj fond trenutno broji oko 49.690 članova.¹⁷

7. Croatia osiguranje 1000A

Imovina fonda iznosi 11,029 milijuna eura, a s radom je započeo 23.11.2017. Za prelazak iz ovog fonda u fond drugog društva obračunava se izlazna naknada u iznosu 1,75%. Godišnja naknada za upravljanje iznosi 2,00%, a godišnja naknada depozitaru 0,03%. Trenutni broj članova fonda iznosi od oko 5.850.¹⁸

8. Croatia osiguranje 1000C

Ovaj fond je uz Croatia osiguranje 1000A najmlađi fond s trenutno najmanjim brojem članova od 3.056. S radom je također započeo 23.11.2017. godine, imovina ovog fonda iznosi 5,423 milijuna eura. Naknade fonda uglavnom su iste osim godišnje naknade koja je promjenjiva i može iznositi do maksimalnih 1,50%.¹⁹

¹⁴HR Portfolio portal: https://hrportfolio.hr/mirovinski_fond/croatia-osiguranje-dmf-13

¹⁵ HR Portfolio portal: https://hrportfolio.hr/mirovinski_fond/az-benefit-14

¹⁶ HR Portfolio portal: https://hrportfolio.hr/mirovinski_fond/erste-plavi-expert-15

¹⁷ HR Portfolio portal: https://hrportfolio.hr/mirovinski_fond/erste-plavi-protect-16

¹⁸ HR Portfolio portal: https://hrportfolio.hr/mirovinski_fond/croatia-osiguranje-1000a-32

¹⁹ HR Portfolio portal: https://hrportfolio.hr/mirovinski_fond/croatia-osiguranje-1000c-33

Prikazani grafovi dobrovoljnih mirovinskih fondova za razdoblje od siječnja 2019. do prosinca 2023. godine.

Slika 1. Raiffeisen dobrovoljni mirovinski fond

Izvor: Hr Portfolio portal, Raiffeisen DMF, https://hrportfolio.hr/mirovinski_fond/raiffeisen-dmf-11 [30.08.2024.]

Raiffeisen dobrovoljni mirovinski fond za promatrano razdoblje od siječnja 2019. do prosinca 2023. godine posluje uglavnom sa pozitivnim prinosom. Značajna promjena dogodila se početkom 2020. godine točnije u razdoblju od veljače do ožujka kada je prinos fonda drastično pao za gotovo 12% te je iznosio oko -2,50%. Već u istoj godini prinos, uz manje oscilacije počinje rasti iznad nule nakon čega je prvi najveći prinos zabilježen početkom 2022. godine od gotovo 18%. Nadalje tijekom 2022. i 2023. prinos fonda ostao je pozitivan uz povremene padove te je ponovno zabilježen viski prinos krajem 2023. godine od 19,50%.

Slika 2. AZ Profit

Izvor: Hr Portfolio portal, AZ Profit, https://hrportfolio.hr/mirovinski_fond/az-profit-12 [30.08.2024.]

Dobrovoljni mirovinski fond AZ Profit za promatrano razdoblje od siječnja 2019. do prosinca 2023. godine posluje sa pozitivnim prinosom uz povremene padove. Tijekom 2019. do početka 2020. godine bilježi se kontinuiran rast prinosa, nakon čega je uslijedio pad u 2020. od oko 12% te je iznosio oko 0%. Nedugo nakon značajnog pada prinosi ponovno počinju rasti, a prvi značajniji prinos ostvaren je u siječnju 2022. godine od gotovo 18%. U ostatku godine kao i tijekom 2023. prinos fonda oscilira za 10%, a najviši prinos zabilježen je u prosincu 2023. približno 23%.

Slika 3. Croatia osiguranje DMF

Izvor: Hr Portfolio portal, Croatia osiguranje DMF, https://hrportfolio.hr/mirovinski_fond/croatia-osiguranje-dmf-13 [30.08.2024]

Croatia osiguranje dobrovoljni mirovinski fond za promatrano razdoblje od siječnja 2019. do prosinca 2023. posluje sa pozitivnim prinosom uz značajne oscilacije tijekom godina. Tijekom 2019. godine sve do početka 2020. godine fond je ostvario kontinuiran rast te je najviši iznos prinosa bio 13,67%, nakon čega je u veljači 2020. uslijedio pad na 0,75%, dakle za oko 13%. Nakon drastičnog pada prinosi počinju rasti te se početkom 2021. godine ponovno ostvaruje približni iznos kao i prije pada. Značajno povećanje uslijedilo je u drugoj polovici godine te početkom 2022. kada je zabilježena najviša stopa prinosa od oko 20,00%. U ostatku 2022. i početku 2023. godine fond posluje i dalje pozitivno ali uz povremene padove te doseže krajem prosinca 2023. rekordan prinos u iznosu 21,50%.

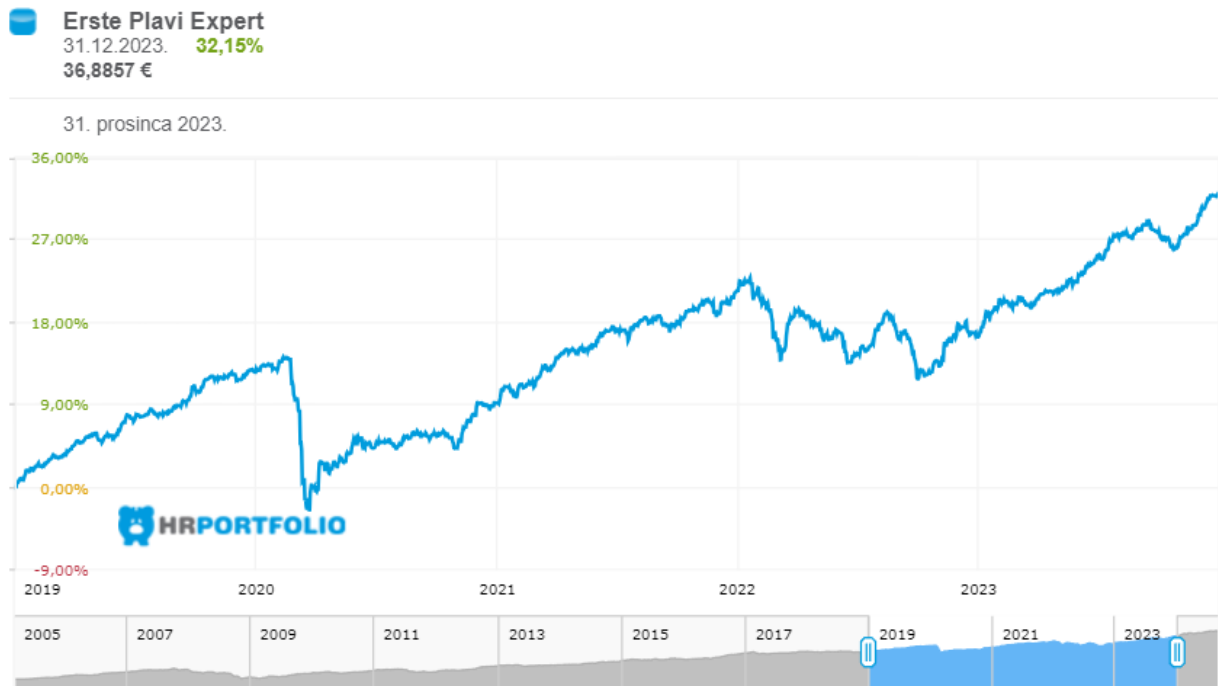
Slika 4. AZ Benefit

Izvor: Hr Portfolio portal, AZ Benefit, https://hrportfolio.hr/mirovinski_fond/az-benefit-14 [30.08.2024.]

Dobrovoljni mirovinski fond AZ Benefit za promatrano razdoblje od siječnja 2019. do prosinca 2023. godine posluje uz velike oscilacije u prinosima. Kao i u prijašnjim fondovima ovaj fond također ima zabilježen pad prinosa sa 7,30% na 3,00% početkom 2020. godine, no u manjem postotku naspram ostalih. Prinos se zadržavao nekoliko mjeseci između 3% i 4% nakon čega je uslijedio porast te je početkom 2021. iznosio oko 6%. Tijekom cijele 2021. godine prinos je iznosio između 6% i 7% te je početkom 2022. ponovno pao na oko 3%, a potom u zadnjem kvartalu godine prinos pao na gotovo -1,00% te se zadržavao oko nule sve do drugog kvartala 2023. godine. U 2023. fond je poslovao uz blago rastuće prinose, a najviša zabilježena stopa u toj godini iznosila je u prosincu od gotovo 5%.

Slika 5. Erste Plavi Expert

Izvor: Hr Portfolio portal, Erste Plavi Expert, https://hrportfolio.hr/mirovinski_fond/erste-plavi-expert-15 [30.08.2024.]

Erste Plavi Expert dobrovoljni mirovinski fond za promatrano razdoblje od siječnja 2019. do prosinca 2023. godine posluje većinom uz pozitivne prinose. Tijekom 2019. do početka 2020. godine fond ostvaruje kontinuirani rast prihoda, a najviša stopa iznosila je 14,16%. u razdoblju od sredine veljače do kraja ožujka 2020. godine zabilježen je pad prinosa, a najniža stopa iznosila je -1,42%. Nakon pada prinosi ponovno počinju rasti uz povremene manje padove te je početkom 2022. godine zabilježena prva značajnija stopa rasta prinosa od oko 22,50%. Tijekom 2022. prinosi su oscilirali između 12% i 22% te je ponovno zabilježen rast u 2023. godini i ujedno najviša stopa prinosa u prosincu od gotovo 32%.

Slika 6. Erste Plavi Protect

Izvor: Hr Portfolio portal, Erste Plavi Protect, https://hrportfolio.hr/mirovinski_fond/erste-plavi-protect-16 [30.08.2024.]

Dobrovoljni mirovinski fond Erste Plavi Protect za promatrano razdoblje od siječnja 2019. do prosinca 2023. godine posluje uglavnom s pozitivnom stopom prinosa uz nešto veće oscilacije u kasnijim godinama. Početkom 2019. godine prinos je iznosio oko 0% nakon čega je nastupio nagli porast prinosa na oko 3% koji se zadržao kratak period te je ponovno uslijedio skok sredinom godine na 7,40% te se uglavnom zadržavao do početka 2020. godine. Pad koji je uslijedio u prvom kvartalu 2020. godine trajao dugo te je već krajem iste godine ostvaren isti iznos prinosa kao i prije pada te se zadržavao cijelu 2021. godinu. Nakon početka 2022. godine prinosi su postepeno padali te je u drugom dijelu godine zabilježen negativan prinos između 0% i -2,50%. Oscilacije nastavile su se i u 2023. godini, no s nešto više pozitivnog prinosa.

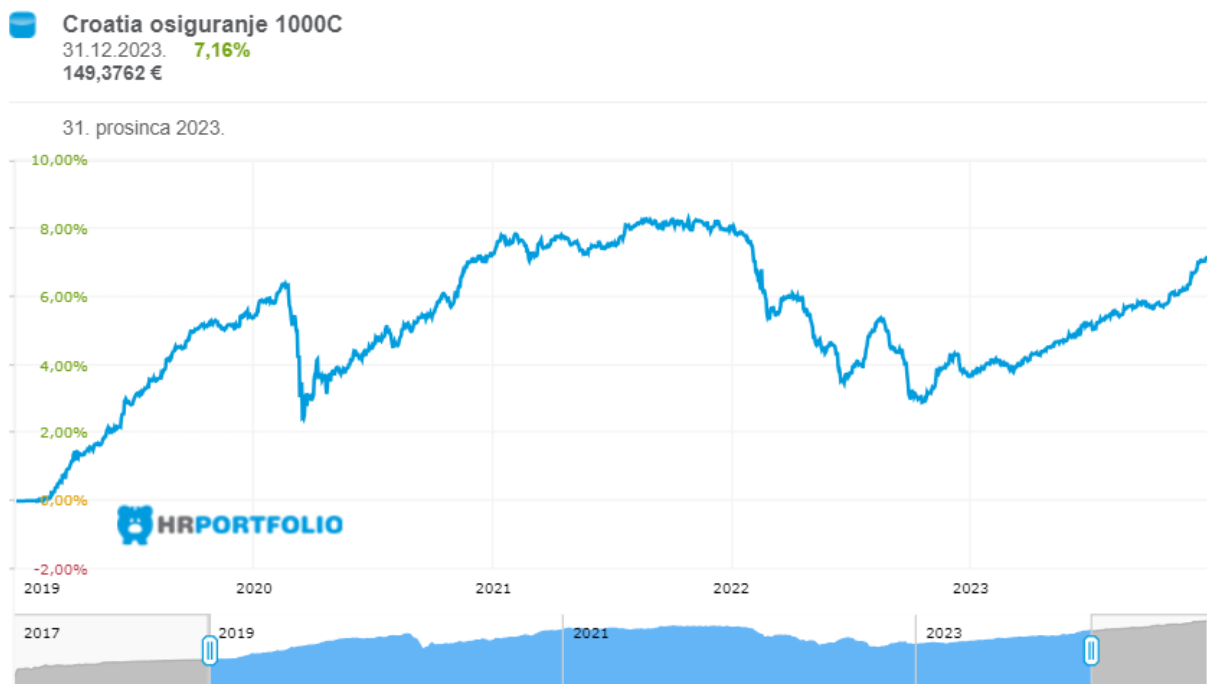
Slika 7. Croatia osiguranje 1000A

Izvor: Hr Portfolio portal, Croatia osiguranje, https://hrportfolio.hr/mirovinski_fond/croatia-osiguranje-1000a-32 [30.08.2024.]

Dobrovoljni mirovinski fond Croatia osiguranje 1000A za promatrano razdoblje od siječnja 2019. do prosinca 2023. posluje uglavnom uz pozitivne prinose. Početkom 2019. godine prinos fonda kretao se oko 0% nakon čega je uslijedio porast te je zabilježena značajna stopa od gotovo 16,00% početkom 2020. neposredno prije drastičnog pada kada je iznosila približno -0,70% što je ujedno i najniža stopa prinosa promatranoga razdoblja. Ubrzo nakon uslijedio je porast koji se nastavio tijekom cijele 2021. godine te je najviša stopa prinosa zabilježena početkom 2022. od oko 24,50%. Prinosi su nakon toga pali na oko 13% te su kroz cijelu godinu varirali između 8% i 18% sve do početka 2023. godine kada je zabilježen ponovni porast prinosa na 24,50%.

Slika 8. Croatia osiguranje 1000C

4Izvor: Hr Portfolio portal, Croatia osiguranje, https://hrportfolio.hr/mirovinski_fond/croatia-osiguranje-1000c-33 [30.08.2024.]

Dobrovoljni mirovinski fond Croatia osiguranje 1000C za promatrano razdoblje od siječnja 2019. do prosinca 2023. godine bilježi pozitivan prinos poslovanja uz povremene padove. Početkom 2019. godine prinos fonda zadržavao se oko 0% nakon čega je u drugom kvartalu godine prinos rastao do početka 2020. godine kada je iznosio oko 6,30%. Polovicom veljače 2020. uslijedio je pad od gotovo 4% koji je trajao do kraja ožujka iste godine te je vrlo ubrzo počeo opet rasti kada je krajem godine, odnosno početkom 2021. dosegao iznos prinosa od oko 8%. Ovaj postotak zadržao se tokom cijele 2021. te je ponovno u 2022. zabilježen pad zabilježen pad, prvi put na početku godine, zatim sredinom i ponovno pred kraj godine. Oscilacije u prinosima su se stabilizirale u narednoj godini, nakon čega su ponovo počele rasti.

Zajednička karakteristika svih 8 prikazanih grafova jesu padovi prinosa poslovanja početkom 2020. godine što je rezultat pandemije, koja je značajno utjecala na globalno gospodarstvo, smanjila potražnju i izazvala nesigurnost na tržištima. Unatoč drastičnim padovima negativan trend nije se dugo zadržao te su prinosi uglavnom ponovno dosegli iste iznose do kraja godine.

Osim navedenih otvorenih mirovinskih fondova važno je definirati i nabrojati zatvorene mirovinske fondove koji postoje. U zatvorenim fondovima štede samo zaposlenici kod poslodavca koji je osnivač fonda, odnosno članovi udruge koja je osnovala fond radi štednje svojih članova. U Hrvatskoj postoji 21 zatvoreni mirovinski fond²⁰:

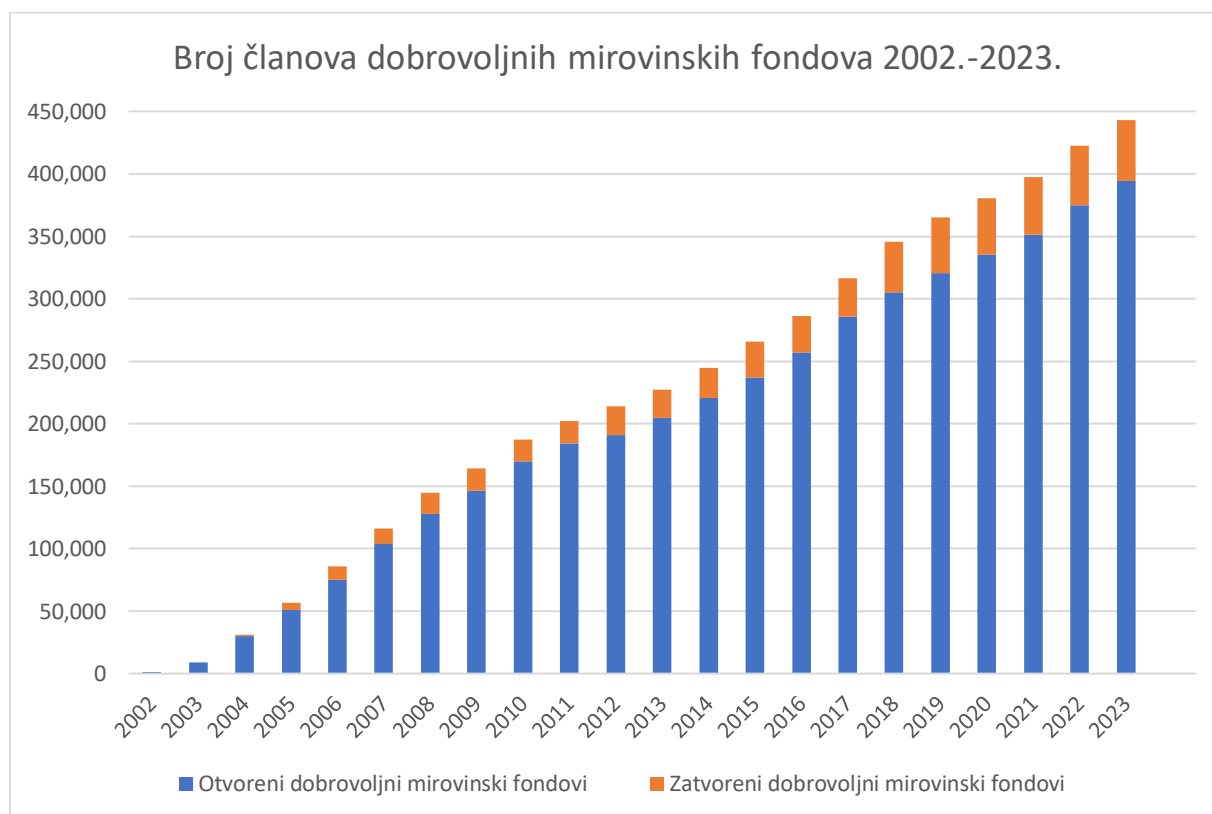
1. ARENA MUDRA MIROVINA ZDMF
2. Auto Hrvatska ZDMF
3. AZ A1 ZDMF
4. AZ Dalekovod ZDMF
5. AZ HKZP ZDMF
6. AZ Treći horizont ZDMF
7. AZ ZABA ZDMF
8. AZ Zagreb ZDMF
9. CROATIA OSIGURANJE ZDMF
10. ZDMF HAC
11. ZDMF HEP grupe
12. ZDMF FINE
13. Cestarski ZDMF
14. Erste ZDMF
15. NESTLE ZDMF
16. POLICIJSKI ZDMF
17. POŠTA ZDMF
18. ZDMF Ericsson Nikola Tesla
19. ZDMF Hrvatskog liječničkog sindikata
20. ZDMF Raiffeisen
21. ZDMF HT Grupe

²⁰ Raiffeisen – Dobrovoljna mirovinska štednja: <https://mss.gov.hr/kapitalizirana-stednja-ii-i-iii-stup/dobrovoljna-mirovinska-stednja-iii-stup/153>

5. STATISTIKA ŠTEDIŠA U DOBROVOLJNOM MIROVINSKOM FONDU

Obzirom da manji broj ljudi štedi u trećem stupu nego što radi, samim tim uglavnom ne koriste maksimalne poticaje jer u prosjeku štede manje od 664 eura na godinu, iznos poticaja za dobrovoljnu mirovinsku štednju je puno manji od fiskalnog troška jednog postotnog boda obveznog mirovinskog doprinosa. S druge strane, to pokazuje da potencijali trećeg stupa nisu dovoljno iskorišteni.

Graf 1. Broj članova dobrovoljnih mirovinskih fondova 2002.-2023.

Izvor: HANFA, Mirovinski fondovi, <https://www.hanfa.hr/statistika/mirovinski-fondovi/>

Grafikon 1 pokazuje kontinuirani rast broja članova u trećem mirovinskom stupu od 2002. godine, nakon uvođenja reforme, do 2023. Za vrijeme duge gospodarske krize, 2009-2014., primjetno je blago usporavanje rasta broja članova u fondovima, no ipak gospodarsko stanje nije uvelike utjecalo na popularnost dobrovoljne mirovinske štednje niti zaustavilo rast broja ljudi koji dragovoljno štede za mirovinu. Rast je nastavljen dalje i u toku zadnje pandemijske recesije.

U ovakvom načinu mirovinske štednje očito postoji nešto privlačno. To su ranije spomenuti državni poticaji od 99,54 eura po osobi godišnje koji mogu značajno doprinijeti ukupnoj štednji, posebno ako svi članovi redovito štede minimalno 664 eura godišnje. U tom slučaju, ukupni iznos potrebnih poticaja od strane države iznosio bi oko 45 milijuna eura. Ova vrsta štednje može biti korisna za osiguranje dodatnih sredstava u mirovini, a poticaji dodatno motiviraju građane da se aktivno uključe u štednju.. Kada bi se primjerice broj članova koji štede povećao na blizu dva milijuna poticaji za treći stup dostigli bi vrijednost jednog postotka mirovinskog doprinosa²¹. Teško je ocijeniti može li se prikazani porast broja članova dobrovoljnih mirovinskih fondova do oko 450 tisuća smatrati uspjehom ili neuspjehom. Kada bi približno svaki četvrti zaposleni u Hrvatskoj ima dobrovoljnu mirovinsku štednju očito je riječ o načinu štednje za treću dob koji je pobudio značajan interes zaposlenih građana. Iznos koji je prikupljen u trećem stupu predstavljat će važnu dopunu mirovine u budućnosti.

Kao što je vidljivo u grafu, broj članova dobrovoljnih mirovinskih fondova kontinuirano raste i dostigao je približno četvrtinu zaposlenih²², što se objašnjava državnim poticajima, prinosima na štednju i osvještavanjem činjenice da bez dobrovoljne mirovinske štednje nema solidnog životnog standarda u trećoj dobi. Trenutačno je svega oko 30% članova dobrovoljnih mirovinskih fondova ispod 40 godina starosti. Ovakav postotak je očekivan jer mladi ljudi manje štede za mirovinu obzirom da u prosjeku imaju niža primanja od ljudi srednje životne dobi. Mišljenje koje prevlada među mladima da je mirovina daleko u budućnosti pa se o životu u mirovini toliko i ne razmišlja, te su prioriteti usmjereni u drukčijem pravcu. Širi se svijest da prvi mirovinski stup tj. državni proračun neće moći osigurati adekvatne mirovine u budućnosti, što ostavlja prostor za raniji početak osobne štednje. Da bi se povećao ulazak mlađe generacije u dobrovoljnu mirovinsku štednju potrebno je razjasniti sustav, točnije njegove prednosti i mane. Osim ranije spominjanih državnih poticaja, vrlo je važno poznavati kako su fondovi vođeni i nadzirani, koliko je siguran taj oblik štednje te mogu li se povući neka uštedena sredstva prije odlaska u mirovinu. Mogućnost o ranijem raspolaganju sredstvima mogla bi potaknuti veći broj ljudi na razmatranje ovog oblika štednje. Također ostavljanje štednje ili njen nastavak i nakon umirovljenja ili pak ostavljanje u svrhu nasljedstva također je prednost ovog oblika štednje.

²¹ Šonje V. (2022.) Mirovine za 21. stoljeće str. 21.-22.

²² Prema podacima: <https://podaci.dzs.hr/2024/hr/76736>

5.1. Podaci posljednjeg popisa stanovništva 2021. godine

Prema podacima popisa 2021. godine najviše je stanovništva bilo u dobnim skupinama 55 – 59, 60 – 64 i 65 – 69 godina, ukupno 21,9%, odnosno 846.961. Najmanje je stanovništva, s obzirom na očekivani životni vijek, bilo u dobnim skupinama iznad 75 godina, dok je vrlo nepovoljan udio stanovnika Hrvatske vidljiv u dobnj skupini 0 – 4 godine: tek 175.535 djece, odnosno 4,5% ukupnoga stanovništva Hrvatske²³. Usporedno s podacima popisa provedenoga 2001. godine udio stanovništva od najmlađe dobne skupine pa do skupine starosti 45 – 49 godina znatno smanjio . Udio stanovništva u dobi od 50 do 54 godine ostao je 2021. na gotovo jednakoj razini kao i 2001. godine, dok se udio stanovništva u svim petogodišnjim dobnim skupinama iznad 55 godina znatno povećao. Ove brojke ujedno i pokazuju zašto je veći broj štediša dobrovoljne mirovinske štednje u starijoj životnoj dobi.

5.2. Statistika štediša u 2024. godini

Prema HANFA-inim izvještajima za prvo polugodište 2024. godine broj članova ODMF-a je znatno viši u odnosu na 2023. i on iznosi 406.701²⁴. Najbrojnija dobna skupina od 40. godine života do 49. sastoji se od čak 118.022 člana, odmah nakon njih slijedi skupina od 50. do 59. godine od 100.142 člana fonda. Trenutno najmanji broj članova nalazi se u životnoj dobi iznad 85. godine, svega 1.564 člana, dok nešto veću brojku imaju od 2.164 imaju članovi dobi od 18 godina i manje.

U ukupnoj strukturi članova 52% su muškarci dok ostalih 48% čine žene. Gledano po dobnim granicama muški dio populacije najbrojniji je do 49. godine života, dok ženska populacija je brojnija od 50. godina života pa nadalje.

Broj članova ZDMF u prvom polugodištu 2024. godine iznosi 49.112 što ne čini veliku razliku u odnosu na prethodnu 2023. godinu kada je broj članova iznosio 48.683. slično kao i kod otvorenog dobrovoljnog mirovinskog fonda najbrojnija dobna skupina kod štediša je u rasponu od 40 do 49 godina starosti, a potom slijedi skupina od 50 do 59 godina starosti. Također i kod ovog tipa fonda u ukupnoj strukturi prevladava muški dio populacije u jednakom omjeru kao i u otvorenom mirovinskom fondu. Najmanji broj članove čine skupine od 85 godina i više, sveukupno 2 člana, dok za dobnu skupinu u rasponu 18 godina i manje svega 6 članova.

²³ Državni zavod za statistiku <https://dzs.gov.hr/u-fokusu/popis-2021/88>

²⁴ HANFA Mjesečna izvješća: [HANFA - Mjesečna izvješća](#)

5.3.Povećanje atraktivnosti

Od početka mirovinske reforme 2002. u Hrvatskoj se potiču ulaganja u dobrovoljne mirovinske fondove, a čine to opisanim subvencijama i poreznim poticajima za poslodavce. O prigodi koju svakako ne treba propustiti stoga se postavlja pitanje što je još moguće učiniti kako bi se ljudima približio ovaj oblik štednje. Unatoč visokim brojkama od gotovo pola milijuna stanovništva Republike Hrvatske koji štede u trećem mirovinskom stupu ukazuju na nedovoljno iskorištene potencijale. Dobrovoljnu mirovinsku štednju treba snažnije poticati u okviru programa financijskog opismenjivanja. Velimir Šonje u svojem radu Mirovine za 21. stoljeće (2022.) navodi četiri načina za povećanje atraktivnosti ovog oblika štednje. Kao prvi način navodi da bi državne poticaje trebalo vezati uz inflaciju kako bi se očuvala njihova realna vrijednosti. Zatim, za drugi način navodi da treba korigirati i uz inflaciju vezati poreznu olakšicu za poslodavce i pokrovitelje zatvorenih mirovinskih fondova. Treći, već postojeću brojku građana koji štede u trećem stupu, nelinearnim sustavom poticaja, dodatno nagraditi one štediše s nižim primanjima. I četvrto ujedno i najvažnije za sve građane potaknuti financijsko opismenjivanje putem masovnih kampanja, dakle medija, interneta i elektronske pošte koji bi ciljao sve zaposlene građane u svrhu buđenja interesa i informiranja za ovaj oblik štednje.

6. ZAKLJUČAK

Zbog sve većeg broja starijeg stanovništva, odnosno sve manjeg broja mlađeg stanovništva javlja se problem financiranja mirovina starijeg stanovništva u budućnosti. Dodatan razlog tomu jest sve veći broj iseljavanja stanovništva, ponajviše mladih. Posljedice demografskog starenja ukazuju na sve veću potrebu za štednjom u trećem mirovinskom stupu. Potencijalne mogućnosti kao što su povećanje javnog duga kako bi se mogla financirati isplata mirovine budućih umirovljenika ili pak povećanje stopa doprinosa za mirovinsko osiguranje zaposlenika ne predstavljaju idealno rješenje.

Jedan od primarnih ciljeva trebao bi biti sudjelovanje države u obrazovanju i financijskoj pismenosti stanovništva kako bi naučili važnost ulaganja u budućnost, a samim time doći će do unapređenja trećeg mirovinskog stupa. Postoje različite vrste edukacija koje nude usavršavanje financijske pismenosti prilagođene svim dobnim skupinama. Putem tih edukacija gradimo i učvršćujemo svoje znanje koje treba kontinuirano nadopunjavati jer svakodnevno dolazi do unapređivanja sistema provođenja usluga pa je dobro biti u toku sa novitetima. Svakako ovakav oblik štednje može biti od velike pomoći i financijski osigurati nešto bolji život u danima umirovljenja.

Državni poticaji za osiguranike u iznosu 15% od ukupnog uplaćenog doprinosa u fond velika su prednost zašto bi se trebalo odlučiti za ovakvu vrstu štednje. Značajan doprinos atraktivnosti ove vrste mirovinske štednje daje i sloboda samog osiguranika pri odabiru visine uplata u fond, vremenskom trajanju štednje te dinamika uplata koju će vršiti. Dodatna pogodnost ovakve štednje je u mogućnosti nasljedstva sredstava, kojom osiguranik u slučaju smrti, može osigurati svoju obitelj. Obzirom na male mirovine u Hrvatskoj i činjenice da je omjer zaposlenika i umirovljenika sve lošiji, kao najbolje rješenje osiguravanja dostatnih sredstava za život u mirovini svakako je treći mirovinski stup.

POPIS LITERATURE

1. Balijski M. (2023.) Suvremeni demografski procesi kao uvjetnica (ne)održivosti mirovinskog sustava Republike Hrvatske, Kroatologija 14 (1) raspoloživo na: <https://hrcak.srce.hr/306403>
2. Bejaković P. (2019.) Uzroci poteškoća u mirovinskom sustavu i razlozi zašto treba očuvati kapitalizirano mirovinsko osiguranje u Hrvatskoj, Revija za socijalnu politiku 26 (1) raspoloživo na: <https://hrcak.srce.hr/219419>
3. Državni zavod za statistiku [Internet] raspoloživo na <https://podaci.dzs.hr/2023/en/58064> [30.08.2024]
4. E- Građani – Dobrovoljna mirovinska štednja [Internet] raspoloživo na: <https://mfin.gov.hr/istaknute-teme/financijska-trzista-i-financijska-pismenost/drzavna-poticajna-sredstva-3290/dobrovoljna-mirovinska-stednja-3292/3292> [21.08.2024]
5. E- Građani - Sustav Mirovinskog osiguranja [Internet] raspoloživo na: [Sustav mirovinskog osiguranja - gov.hr](https://www.gov.hr/sustav-mirovinskog-osiguranja) [20.08.2024]
6. HR PORTFOLIO [Internet] raspoloživo na: <https://hrportfolio.hr/mirovinski-fondovi> [21.08.2024]
7. Hrvatska agencija za nadzor financijskih usluga (HANFA) [Internet] raspoloživo na : [HANFA - Mjesečna izvješća](https://www.hanfa.hr/mjesečna-izvješća) [20.08.2024]
8. Hrvatski Zavod za mirovinsko osiguranje (HZMO) [Internet] raspoloživo na: <https://www.mirovinsko.hr/hr/mirovine/10> [20.08.2024]
9. Ministarstvo Republike Hrvatske – Dobrovoljna mirovinska štednja (III. Stup) [Internet] raspoloživo na: [Ministarstvo Republike Hrvatske - Dobrovoljna mirovinska štednja \(III. stup\) \(gov.hr\)](https://www.mirovinsko.hr/hr/mirovine/10) [31.08.2024]
10. Puljiz V. (2007.) Hrvatski mirovinski sustav: korijeni, evolucija i perspektive, Revija za socijalnu politiku, 14 (2) raspoloživo na : [Hrvatski mirovinski sustav: korijeni, evolucija i perspektive \(srce.hr\)](https://www.srce.hr/hrvatski-mirovinski-sustav-korijeni-evolucija-i-perspektive)
11. Raiffeisen Mirovinski fondovi [Internet] raspoloživo na: <https://www.rmfmf.hr/dobrovoljna-mirovinska-stednja-364/364> [21.08.2024]
12. Raiffeisen Mirovinski Fondovi [Internet] raspoloživo na: <https://www.rmfmf.hr/isplata-mirovine-iz-dobrovoljnih-mirovinskih-fondova/375> [21.08.2024]
13. Šonje V. (2022.) Mirovine za 21. stoljeće, Zagreb
14. Zakon o dobrovoljnim mirovinskim fondovima [Internet] raspoloživo na: [Zakon o dobrovoljnim mirovinskim fondovima - Zakon.hr](https://www.zakon.hr/zakon/2022/10) [31.08.2024]

POPIS SLIKA

Slika 1. Raiffeisen dobrovoljni mirovinski fond	14
Slika 2. AZ Profit	15
Slika 3. Croatia osiguranje DMF.....	16
Slika 4. AZ Benefit	17
Slika 5. Erste Plavi Expert	18
Slika 6. Erste Plavi Protect.....	19
Slika 7. Croatia osiguranje 1000A	20
Slika 8. Croatia osiguranje 1000C.....	21

POPIS GRAFOVA

Graf 1. Broj članova dobrovoljnih mirovinskih fondova 2002.-2023.....	23
---	----